

CAHİT

İsmail Safevî'nin torunudur. Anne tarafından Şirvan Emirlerine mensuptur. Genç yaşta Şah Tahmasb'ın kızı Gevher Sultan ile evlendi ve ona damat oldu. Câhî'nin meclislerine genellikle edipler, bilginler ve sanatçılar büyük ilgi gösterirdi. Sarf, nahiv, maani, beyan, aruz, kafiye, muamma, inşa, mantık, hikmet-i tabii, ilahiyat, tıp, matematik, musiki, heyet, tarih, ilm-i ensab, usul, hadis, kıraat, tecvit ilimlerinde bilgi sahibi idi. Ayrıca; hattatlık, nakkaşlık, tezhip gibi sanatlara ilgisi vardı. Yüzmede, binicilikte, cevgan oyununda, ok atmada, satrançta da hüner sahibiydi. Farsça ve Türkçe güzel şüirleri vardır. *Divan*ının bir nüshası İran'da Saltanat Kütüphanesindedir.

Kay.: Mehdi Beyani, *Ahval-i Âsâr-ı Hôş-nüvisâ*, c. 1, sayı:9; DA s. 161-163,405. ♣N. ÜNVER

CAHİD (takma ad), bk. KAM, Ömer Ferit

CAHİDE Birgül, bk. SESVEREN, Cahide Birgül

CAHİDE Vecihi, bk. DİVİTÇİ, Cahide Vecihi

CAHİDİ (?-1659/60): Edirneli mutasavvıf, tekke şairi. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Rumlili bir aileden gelen Cahîdî'nin asıl adının Ahmed, baba adının Muhammed olduğu, *Kitabü'n Nasîha* adlı eserinden anlaşılmaktadır. Uşşakî şeyhlerindedir. Tasavvufa dair mensur eserleri de vardır. Şiirlerine yazma mecmualarda rastlanmaktadır. Muhtemelen Edirne'de bir Halvetî-Uşşakî şeyhinden hilâfet alarak Çanakkale'ye gidip, Kilidilbahir'de kurduğu tekkede irşat çalışmalarında bulundu. Cahîdîyye tarikatının kurulması ona nisbet edilir. Ölümüne (H. 1070) *istirahat* kelimesi tarih düşürüldü. Türbesi, adıyla anılan mecidin ön tarafında olup, burası Çanakkale'nin başlıca ziyaret yerlerindedir. Ölümünden sonra tarikat çalışmalarını oğlu Abdüllâtif Efendi sürdürdü. Cahîdîyye tarikatı XVIII. yüzyılda Çanakkale, Bursa ve Edirne'de oldukça yayılmıştı. Halifelerinden Muslihuddin Karamânî, Uşşakîyye'nin Muslihiyye şubesini kurdu. On dokuzuncu yüzyılın başlarından itibaren Cahîdî Ahmet Efendinin tarikatında takip ettiği sünni çizgi, yerini yavaş yavaş Bektaşîliğe bıraktı. Yirminci yüzyılda bu tarikatın tamamen ortadan kalktığı bilinmektedir (Sefine, 4/253) **Eserleri**: Şiir: 100 kadar, çoğu hece vezniyle yazılmış gazel-ilâhî tarzı

şüirden meydana gelir. *Divan*ın bir nüshası SK Hasan Hüsnü Paşa nu. 796'dadır. Vezin ve kafiye-ye önem verilmeden yazılan bu şüirlerden "Bir değirmendir bu dünya, öğretür bir gün bizi" mısralı olanı ilâhî olarak bestelenmiştir; *Kitabü'n Nasîha* tasavvufu ilgili genel bilgileri ve yazarının çeşitli görüşlerini anlatan sözlerden meydana gelir, Bir yazması SK. İbrahim Ef. 358'dedir.

Kay.: EŞ s. 296-298; *Evlîyalar Ansiklopedisi*/Türkiye G. 2/140-143; *Evlîyalar Ansiklopedisi*/Tercüman G. 1/; H. H. Ayyansaraylı, *Mecmua-i Tevârih*, İst. 1985, s. 165; OM 1/53; M. Halit Bayrı, "Cahîdî", TFA sayı: 58 (1954), s. 374; TDEA 2/6; N. Azamat, "Cahîdî", TDVİA, 7/17; TEA/AÖ 1/259; TN 1/146 (587); TŞ 2/894-895; TŞA s. 313-314; VSMR s. 44. ♣A. DUVARCI

CAHİLE (-): Hindistan sahası Türk soylu kadın şairi. Hayatı hakkında bilgi bulunamadı. **Eseri**: *Divan-ı Hikmet* adlı 16 sayfadan oluşan divanının her sayfasında 23 mısra bulunmaktadır. Divandaki Arapça ve Farsça kelimelerin çoğu Osmanlı Türk dilinin telaffuzuna uymasıyla ve buna göre yazılmasıyla dikkat çekti. Bu durum şiiir metinlerini anlamakta bazı zorluklar çıkardı. Şairin dili Özbek, Türkmen, Azeri Türkçesiyle de benzerlik gösterdi. Seçtiği konuya ruhen bağlı ve tecrübeli bir şair olarak tanındı. Şair, dilinin zenginliği yanında, fikirlerini bazen gizli, bazen açık ifade edebilmiştir. Şiirlerinde genelde tecnis sanatından istifade etti.

Kay.: TC Taşkent Büyükelçiliği, Kültür Müşavirliği (25. 9. 1998). ♣N. NİZAMETDİNOV

CAHİT, Neriman (1937 -): Kıbrıslı şair ve yazar. Girne kazasının Pınarbaşı (Kırmı) köyünde doğdu. Öğretmen Koleji mezunu olan yazar, ilkökul öğretmenliği yaptı. Hâlen emeklidir. Şiir ve yazıları *Gençlik*, *Beşparmak* dergileri ve *Nacak* gazetesinden başlayarak yerel gazete ve dergilerde sürekli yayımlandı. Şüirden başka makale, araştırma ve inceleme yazıları ve röportajları vardır. Kadın hakları savunucularının öncülerindedir. Şiir ve yazıları devam etmektedir **Eserleri**/Şiir: *Kadın* (1990), *Ayseferi* (1995). **İnceleme**: *KTÖS Mücadele Tarihi* (İnceleme, araştırma 1987), *Sıkıntıya Vurulan Düğüm* (1988).

Kay.: KTE, s. 86; TDTEA 9/363. ♣G. OKUTAN

CAHİT Arif (20. yy.): Şair. **Eserleri**/Şiir: *Figan* (İst. 1932), *Menfur İstirap* (İst. 1932).

Kay.: ÖBBŞKA 1/431. ♣Yaz.Krl.

030988

CÂHİDÎ AHMED EFENDÎ

1 HAMDÎ KIZILER, Cahidi Ahmed Efendi ve tasavvuf anlayışı, Ankara Üniversitesi, Doktora, 2004

2 ORHAN ÇAMLICA, Ahmet Cahidi'nin nasihatname ve tevhid-i zat adlı risalelerinin tahlili, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006